

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΟΣ

(ΜΕΡΟΣ Ι)

Υπό

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗ (B. sc, M. sc, M. sc.)

Είς τὰ 15 τελευταία ἔτη ἡ σύγχρονος θεωρία τοῦ Χαρτοφυλακίου ἐξελιχθη ἀλματωδῶς. Πρωτεργάτης αὐτῆς τῆς θεωρίας εἶναι ὁ Markowitz¹. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Markowitz² ἐπεξετάθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ἀπὸ τοὺς Tobin, Sharpe Mossin, Treymor, Fama, Black³.

Αἱ κυριώτεραι ὑποθέσεις τῆς θεωρίας τοῦ Χαρτοφυλακίου διὰ τὸ καλούμενον διπαραμετρικὸν ὑπόδειγμα κέρδους/κινδύνου εἶναι :

- α. Ἡ συνάρτησις χρησιμότητος ἑνὸς μὴ ρισκοκινδύνου ἐπενδυτοῦ προσεγγίζεται ἀπὸ ἓνα πολυώνυμον δευτέρου βαθμοῦ.
- β. Αἱ πιθανότητες κατανομῶν τῶν κερδῶν τῶν χρεωγράφων, τὰ ὅποια ἀπαρτίζουν τὰ χαρτοφυλάκια ἑνὸς μὴ ρισκοκινδύνου ἐπενδυτοῦ προσεγγίζουν τὰς κανονικὰς κατανομὰς.

Ὑποθέτομεν ὅτι, ὁ ἀντικειμενικὸς στόχος ἑνὸς μὴ ρισκοκινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι ἡ μεγιστοποίησης τῆς ἀναμενομένης χρησιμότητός του. Τοιαύτη μεγιστοποίησης ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀρίστου χαρτοφυλακίου⁴

1. Βλέπε [M1]

2. Βλέπε [M2]

3. Βλέπε [T1], [S1], [L1], [M3], [T2], [F1], [B1]

4. Λέγοντες ἄριστον χαρτοφυλάκιον ἐννοοῦμεν τὸ χαρτοφυλάκιον τὸ ὅποιον μεγιστοποιεῖ τὴν ἀναμενομένην χρησιμότητα τοῦ ἐπενδυτοῦ. Διὰ μίαν ἐκτεταμένην μαθηματικὴν μελέτην τῆς ἀναλύσεως τοῦ χαρτοφυλακίου βλέπε [D1].

τοῦ ἐπενδυτοῦ εἰς τὸ σημεῖον ἐπαφῆς μιᾶς καμπύλης ἀδιαφορίας καὶ τοῦ κέρδους/κινδύνου ἀποδοτικοῦ συνόλου⁵.

Πολλοὶ ἐρευνηταὶ καὶ συγγραφεῖς ἔχουν ἀσχοληθεῖ γενικῶς μετὰ τὴν ἐπιλογή τοῦ χαρτοφυλακίου.

Ἐὸ Markowitz⁶ μετὰ τὴν βοήθεια τῆς ὑποθέσεως α' παρήγαγε εἰς τὸν κέρδους/κινδύνου χῶρον τὰς καμπύλας ἀδιαφορίας ἑνὸς ἐπενδυτοῦ. Ἀκόμη ἐτόνισε ὅτι, ἢ δευτεροβάθμιος συνάρτησις χρησιμότητος δύναται νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς μία προσέγγισις ἄλλων κοίλων συναρτήσεων. Ἐὸ Tobin⁷ στηριζόμενος εἰς τὴν ὑπόθεσιν α' ἀπέδειξε, ὅτι, εἰς τὸν χῶρον κέρδους/κινδύνου αἱ καμπύλαι ἀδιαφορίας ἑνὸς μὴ ρισοκινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι κυρταί.

Ἐὸ Faggar⁸ ἔχοντας ὡς βᾶσιν τὴν ὑπόθεσιν α' ἀναφέρει ὅτι, αἱ καμπύλαι ἀδιαφορίας εἰς τὸν χῶρον κέρδους/κινδύνου παριστοῦν εὐθείας γραμμᾶς.

Ἐὸ Sharpe λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τοὺς τὴν ὑπόθεσιν α' καὶ ἀποδεικνύει ἀναλυτικᾶ ὅτι, αἱ καμπύλαι ἀδιαφορίας εἰς τὸν χῶρον εἶναι ὁμόκεντροι κύκλοι μετὰ κέν-

5. Ὑπὸ τὰς ὑποθέσεις, A ἢ B, ὁ κίνδυνος ἑνὸς χαρτοφυλακίου μετρεῖται ἀπὸ τὴν διακύμανσιν τὸν κερδῶν ἢ ἀπὸ τὴν τυπικὴν ἀπόκλισιν τῶν κερδῶν. Γενικῶς ἕνα χαρτοφυλάκιον καλεῖται κέρδους/κινδύνου ἀποδοτικόν, ἔάν :

(A1) Δὲν ὑπάρχει ἄλλο χαρτοφυλάκιον, μετὰ τὸ αὐτὸ ἀναμενόμενον κέρδος, τὸ ὁποῖον δύναιτο νὰ ἔχη μικρότερον κίνδυνον.

(A2) Δὲν ὑπάρχει ἄλλο χαρτοφυλάκιον, μετὰ τὸν αὐτὸν ἢ μικρότερον κίνδυνον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἔχη μεγαλύτερον ἀναμενόμενον κέρδος.

Τὸ ἐλαχίστη διακυμάνσεως σύνολον δίδεται ἀπὸ τὴν ἐξίσωσιν :

$$\sigma^2 = X_{M_1} V X_{M_1}$$

ὅπου X_{M_1} εὐρίσκεται ἀπὸ τὸ κάτωθι πρόβλημα ἐλαχιστοποιήσεως :

ἐλαχιστοποιήσατε τὸ $X^t V X$

ὑποκείμενον εἰς τοὺς

περιορισμοὺς : $\Gamma = X^t R$ καὶ $X^t 1 = 1$

Τὸ τμήμα θετικῆς λύσεως τοῦ συνόλου ἐλαχίστης διασπορᾶς ἀποτελεῖ τὸ $(\Gamma\sigma^2)$ ἀποδοτικὸν σύνολον.

Ἐομοίως τὸ τμήμα θετικῆς κλίσεως τοῦ συνόλου ἐλαχίστης διασπορᾶς ἀποτελεῖ τὸ $(\Gamma\sigma)$ ἀποδοτικὸν σύνολον.

6. Βλέπε [M1] σ. 274 - 286.

7. Βλέπε [T1]

Ἐποθέτομεν τὴν ὑπαρξιν ἑνὸς μοναδικοῦ ἐλευθέρου κινδύνου περιουσιακοῦ στοιχείου F, παράγοντος σταθερὸν ἀναμενόμενον κέρδος Γρ. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ θετικῆς κλίσεως τμήμα τοῦ συνόλου τῆς ἐλαχίστης τυπικῆς ἀποκλίσεως παύει νὰ εἶναι τὸ $(\Gamma\sigma)$ ἀποδοτικὸν σύνολον. Τὸ νέον ἀποδοτικὸν σύνολον (Γ'σ') εἶναι τότε μία εὐθεῖα γραμμὴ τέμνουσα τὸν ἄξονα τῶν Γ εἰς τὸ Γ_F καὶ ἐφαπτομένη τοῦ τμήματος θετικῆς κλίσεως τοῦ συνόλου ἐλαχίστης τυπικῆς ἀποκλίσεως εἰς τὸ σημεῖον M. Ἐὸ Tobin ὑπέθεσε ὅτι δὲν ὑπάρχουν εὐκαιρία δανεισμοῦ καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι ὑπάρχουν μόνον θετικαὶ ἐπενδυτικαὶ ἀναλογίαι εἰς ἕνα χαρτοφυλάκιον.

8. Βλέπε [F3]

τρον ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῶν κερδῶν. Οὕτω, ἐπικρίνει τὸν Farrar διὰ τὸ συμπεράσματά του. Ἡ κρίσις του αὐτὴ γίνεται ἀποδεκτὴ ἀργότερον ἀπὸ τὸν Farrar εἰς τὴν βελτιωμένην ἔκδοσιν τῆς ἐργασίας του.

Ὁ Sharpe καὶ ὁ Lintner⁹ ἐπεκτείνουν τὴν ἐπιβολὴν τοῦ χαρτοφυλακίου καὶ διὰ τὸ (Γ' σ') ἀποδοτικὸν σύνολον,

Ὁ Fama καὶ ὁ Miller¹¹ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὑποθέσεως α' ἀπέδειξαν ὅτι τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον ἐνὸς μὴ ρισοκινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι κέρδους/κινδύνου ἀποδοτικόν. Δηλαδὴ ἀπέδειξαν τὸ καλούμενον θεώρημα «ἀποδοτικοῦ συνόλου».

Ὁ Fama καὶ ὁ Miller δὲν ἀναφέρουν καθόλου τὰ συμπεράσματα τοῦ Sharpe περὶ ὁμοκέντρων κύκλων.

Ὁ Mossin¹² λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τοῦ ὑπόθεσιν α' καὶ ἀναφέρει ὅτι, αἱ καμπύλαι ἀδιαφορίας ἐνὸς μὴ ρισοκινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι εἰς τὸν (Γ' σ') χῶρον ὁμόκεντροι κύκλοι μὲ κέντρον ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῶν κερδῶν.

Ὅταν ἐμφανίσθηκαν εἰς τὸν χῶρον τῆς θεωρίας τοῦ Χαρτοφυλακίου τὰ συμπεράσματα τοῦ Black¹³, ἡ ἐπιλογή τοῦ χαρτοφυλακίου ἐγένοντο ἀριθῶς ὡς καὶ προηγουμένως. Μὲ τὴν μόνην διαφορὰν ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τὸ ἀποδοτικὸν σύνολον εἶναι εὐθεία γραμμὴ, ἐφαπτομένη τοῦ τμήματος θετικῆς κλίσεως τοῦ συνόλου ἐλαχίστης τυπικῆς ἀποκλίσεως εἰς τὸ σημεῖον Μ. Μία τοιαύτη εὐθεία, τέμνει τὸν ἄξονα τῶν Γ εἰς τὸ σημεῖο Γζ' ὅπου τὸ Ζ' ἔχει μὲ τὸ Μ συνδιακύμανσιν ἴσην μὲ τὸ μηδέν (καλούμενον οὕτω ὀρθογώνιο τοῦ Μ).

Ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω ἀναφερομένους ἐρευνητὰς οὐδεὶς ἔχει ἐρμηνεύσει ἀλγεβρικῶς τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἐπενδυτοῦ.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐργασίας αὐτῆς εἶναι νὰ δώσῃ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς κυρίας ὑποθέσεως α', μίαν πλήρην εἰκόνα τῆς ἐπιλογῆς τοῦ χαρτοφυλακίου. Ἀναλυτικώτερον εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα ἀποδεικνύεται τὸ θεώρημα τοῦ ἀποδοτικοῦ συνόλου. Ἡ ἀπόδειξις ἢ ὅποια ἐκτίθεται εἶναι περισσότερον πλήρης καὶ σαφῆς τῶν μέχρι σήμερον ἐκτεθειμένων ἀποδείξεων. Ἐπίσης ἐρμηνεύεται ἀλγεβρικῶς ἡ ἰσορροπία τοῦ ἐπενδυτοῦ καὶ σημειώνεται ἡ μορφή τῶν καμπυλῶν ἀδιαφορίας εἰς τὸν κέρδους/κινδύνου χῶρον.

9. Βλέπε [S2]

10. Βλέπε [L1]

11. Βλέπε [F2]

12. Βλέπε [M4]

13. Βλέπε [B1]

Είς τὸ δεύτερον μέρος ἀποδεικνύονται παρόμοια συμπεράσματα ἀλλὰ αὐτὴν τὴν φορὰν ὑπάρχει τὸ (Γ'σ') ἀποδοτικὸν σύνολον. Εἰς τὸ τρίτο μέρος τέλος ἐκτίθενται ὠρισμένοι κοῖλαι συναρτήσεις χρησιμότητος, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ προσεγγισθοῦν ἐξ ἑνὸς πολυωνύμου δευτέρου βαθμοῦ.

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ

Υποθέτομεν ὅτι δίδεται ἕνας ἀριθμὸς N χρεωγράφων κινδύνου, ὅπου $N = 1, 2, \dots, n$. Εἰς τὴν ἐργασίαν θὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ κάτωθι συμβολισμοί :

V : Ὁ $(N \times N)$ πίναξ διακυμάνσεως τῶν κερδῶν τῶν N χρεωγράφων κινδύνου
 R : Τὸ $(N \times 1)$ διάνυσμα τῶν ἀναμενομένων (ἢ μέσων) κερδῶν τῶν N χρεωγράφων κινδύνου.

i : Τὸ $(N \times 1)$ μοναδιαῖο διάνυσμα.

X_p : Ἐνα $(N \times 1)$ διάνυσμα ἀποφάσεων ἐπενδυτικῶν ἀναλογιῶν, ὀρίζων ἕνα αὐθαίρετον χαρτοφυλάκιον p .

Ὁ περιορισμὸς τὸν ὁποῖον ἱκανοποιεῖ τὸ διάνυσμα X_p δύναται νὰ διατυπωθῆ ὡς

$$X_p^t i = 1$$

Γ_p : Τὸ (βαθμωτὸν) ἀναμενόμενον (ἢ μέσον) κέρδος ἑνὸς χαρτοφυλακίου p .

σ_p^2 : Ἡ (βαθμωτὴ) διακύμανσις τῶν κερδῶν ἑνὸς χαρτοφυλακίου p .

U : Παράγων, συμβολίζων μίαν συνάρτησιν χρησιμότητος.

E : Παράγων, δηλώνων ἀναμενομένης ἢ μέσας τιμάς.

Ὅποιοιδήποτε πρόσθετον σύμβολον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, ἐξηγεῖται ὅπου τὸ σύμβολον πρωτοεμφανίζεται.

Ἐκαστον χαρτοφυλάκιον p ἔχει τὰς ἀκολουθοῦς ιδιότητες :

(P1) Ἀναμενόμενον (ἢ μέσον) κέρδος τοῦ p . $\Gamma_p = X^t R$

(P2) Διακύμανσις τῶν κερδῶν τοῦ p . $\sigma_p^2 = X^t V X$

(P3) Τυπικὴ ἀπόκλισις τῶν κερδῶν τοῦ p . $\sigma_p = \sqrt{X^t V X}$

Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ἐργασίας αὐτῆς ὑποθέτομεν :

(H1) Ὁ Πίναξ V εἶναι μὴ ἰδιάζων

(H2) Τὸ διάνυσμα R περιέχει τουλάχιστον δύο διαφορετικὰ ἀναμενόμενα κέρδη.

(H3) Τὰ στοιχεῖα τοῦ διανύσματος X_p δύναται νὰ εἶναι ὁποιοιδήποτε πραγματικοὶ ἀριθμοὶ τοιοῦτοι ὥστε $X_p^t i = 1$.

I. ΘΕΩΡΗΜΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ

Υποθέτομεν ότι ή χρησιμότης ενός μη ριψοκινδύνου επενδυτοῦ δύναται νά εκφρασθῆ ὡς :

$$U(R_p) = R_p + \xi R_p^2 \quad (I\ 1)$$

ὅπου R_p εἶναι τὸ μιᾶς περιόδου κέρδος τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ επενδυτοῦ, $\xi \in (-\infty, 0)$ καὶ εἶναι ἀνεξάρτητον τοῦ R_p .

Εἰς τὴν συνέχεια ἄς ἀναφέρωμεν καὶ ἄς ἀποδείξωμεν δύο βασικά λήμματα :

ΛΗΜΜΑ I 1. Ὑποθέτομεν ὅτι, $U(R_p) = R_p + \xi R_p^2$ ὅπου $\xi \in (-\infty, 0)$. Τότε ἡ ἀναμενομένη χρησιμότης $E[U(R_p)]$ εἶναι συνάρτησις μόνον τοῦ ἀναμενομένου κέρδους Γ_p καὶ τῆς διακομάνσεως τῶν κερδῶν σ_p^2 .

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

Λαμβάνοντες ἀναμενομένας τιμάς εἰς τὴν ἐξίσωσιν (I 1) ἔχομεν

$$E[U(R_p)] = E(R_p) + \xi E(R_p^2)$$

ἢ ἰσοδυνάμως

$$E[U(R_p)] = \Gamma_p + \xi \Gamma_p^2 + \xi \sigma_p^2 \quad (I\ 2)$$

Ο.Ε.Δ.

ΛΗΜΜΑ I 2. Ἐστω ὅτι ἡ ἀναμενομένη χρησιμότης ενός μη ριψοκινδύνου επενδυτοῦ δίδεται ἀπὸ τὴν ἐξίσωσιν (I 2). Τότε διὰ σταθερὰν τιμὴν τοῦ σ_p^2 ἡ

$$E[U(R_p)]$$

εἶναι μία γνησίως ἀύξουσα συνάρτησις τοῦ Γ_p εἰς τὸ ἀνοικτὸ διάστημα

$$\left(-\infty, \frac{1}{2\xi}\right) \text{ ὅπου } \xi \in (-\infty, 0).$$

Ἐκ τῆν ἄλλην πλευρὰ διὰ σταθερὰν τιμὴν τοῦ Γ_p ἢ $E[U(R_p)]$ εἶναι μία φθίνουσα συνάρτησις τοῦ σ_p^2 εἰς τὸ ἀνοικτὸ διάστημα $(0, +\infty)$.

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

Θεωροῦντες ὅτι, τὸ σ_p^2 ἔχει σταθερὰν τιμὴν καὶ παραγωγίζοντες τὴν $E[U(R_p)]$ ὡς πρὸς Γ_p λαμβάνομεν

$$\frac{dE[U(R_p)]}{d\Gamma_p} = 1 + 2\xi\Gamma_p \quad (I\ 3)$$

Οὕτω

$$\frac{E[U(R_p)]}{d\Gamma_p} > 0 \text{ διὰ } \Gamma_p \in \left(-\infty, \frac{1}{2\xi}\right) \text{ μὲ } \xi \in (-\infty, 0)$$

Ἐξ ἄλλου θεωροῦντες ὅτι τὸ Γ_p ἔχει σταθερὰν τιμὴν καὶ παραγωγίζοντες τὴν $E[U(R_p)]$ ὡς πρὸς σ_p^2 παράγομεν τὴν

$$\frac{dE[U(R_p)]}{d\sigma_p^2} = \xi < 0 \quad (I\ 4)$$

Ο.Ε.Δ.

Ἄς ἀποδείξωμεν τώρα τὸ καλούμενον θεώρημα ἀποδοτικοῦ συνόλου καὶ ἄς δώσωμεν μίαν ἀλγεβρικήν παράστασιν τῆς ἰσορροπίας τοῦ ἐπενδυτοῦ.

ΘΕΩΡΗΜΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ I 3

Τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον ἑνὸς μὴ ρισκοκινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι κέρδος / κινδύνου ἀποδοτικόν¹⁴.

14. Τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον ἑνὸς μὴ ρισκοκινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι διάφορον τοῦ σφαιρικοῦ χαρτοφυλακίου ἐλαχίστης διασπορᾶς.

Πληροφορία διὰ τὸ σφαιρικὸν χαρτοφυλάκιον ἐλαχίστης διασπορᾶς δίδονται ὑπὸ τοῦ [D1]

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

Ὁ ἀντικειμενικὸς στόχος τοῦ ἐπενδυτοῦ εἶναι νὰ μεγιστοποιήσῃ τὴν ἀναμενόμενην χρησιμότητα:

$$E[U(R_p)] = X^t R + \xi (X^t R)^2 + \xi X^t V X \quad (I 5)$$

$$\text{ὑποκειμένην εἰς τὸν περιορισμὸν} \quad X^t \mathbf{1} = 1 \quad (I 6)$$

$$\begin{aligned} \text{ὅπου } \Gamma_p &= X^t R \\ \sigma_p^2 &= X^t V X \end{aligned} \quad (I 7)$$

Πράγματι ἡ ἐξίσωσις τοῦ Lagrange εἶναι

$$L = X^t R + \xi (X^t R)^2 + \xi X^t V X + \lambda (1 - X^t \mathbf{1})$$

ὅπου λ εἶναι ὁ πολλαπλασιαστικὸς τοῦ Lagrange.

$$\text{Αἱ συνθήκαι πρώτης τάξεως διὰ μέγιστας τιμὰς εἶναι} \quad R + 2 \xi (X^t R) R + 2 \xi V X - \lambda \mathbf{1} = 0 \quad (I 8)$$

Ἡ τελευταῖα ἐξίσωσις δίδει

$$\frac{-\xi}{1 + 2 \xi \Gamma_{M1}} V X = (R \mathbf{1})^t \left(-\frac{\frac{1}{2} \lambda}{2(1 + 2 \xi \Gamma_{M1})} \right) \quad (I 9)$$

Πολλαπλασιάζοντες ἀμφότερα τὰ μέλη τῆς ἐξισώσεως (I 9) μὲ $V^{-1}(R \mathbf{1})$ ἔχομεν

$$\frac{-\xi}{1 + 2 \xi \Gamma_{M1}} \begin{pmatrix} \Gamma_{M1} \\ 1 \end{pmatrix} = (R \mathbf{1})^t V^{-1} (R \mathbf{1}) \left(\frac{-\frac{1}{2} \lambda}{2(1 + 2 \xi \Gamma_{M1})} \right) \quad (I 10)$$

Ἐστὼ

$$A = (R \mathbf{1})^t V^{-1} (R \mathbf{1}) = \begin{bmatrix} a & b \\ b & c \end{bmatrix}^{15} \quad (I 11)$$

15. Πληροφορία διὰ τὸν πίνακα A δίδονται ἀπὸ [D1].

Ἐπισημαίνεται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς τῆς ἐργασίας $b > 0$

Ἐπειδὴ ὁ A εἶναι ἕνας καθωρισμένος θετικὸς πίναξ, ἡ ἐξίσωσις (I 11) συνεπάγει

$$\left(\frac{-\lambda^{\frac{1}{2}}}{2(1+2\xi\Gamma_{M_1})} \right) = \frac{-\xi}{1+2\Gamma_{M_1}} A^{-1} \begin{pmatrix} \Gamma_{M_1} \\ 1 \end{pmatrix} \quad (I 12)$$

Ἀντικαθιστώντες τὴν ἐξίσωσιν (I 12) εἰς τὴν ἐξίσωσιν (I 9) καὶ ἀπλοποιούντες ἔχομεν

$$X = V^{-1} (R_1) A^{-1} \begin{pmatrix} \Gamma_{M_1} \\ 1 \end{pmatrix} \quad (I 13)$$

Ἐπομένως, συμφώνως πρὸς τὸ θεώρημα τοῦ Roll¹⁶ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον ἑνὸς ἐπενδυτοῦ ἔχοντος συνάρτησιν χρησιμότητος διδομένην ἀπὸ τὴν ἐξίσωσιν (I 1) θὰ εἶναι ἐλαχίστης διασπορᾶς. Οὕτω μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ λήμματος I 1 συμπεραίνομεν ὅτι τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον ἑνὸς τοιοῦτου ἐπενδυτοῦ θὰ εἶναι κέρδος/κινδύνου ἀποδοτικόν.

O.E.A.

Ἐξ ἄλλου ἢ ἐξίσωσις (I 12) δίδει

$$\frac{-\xi}{1+2\xi\Gamma_{M_1}} = \frac{ac-b^2}{2(c\Gamma_{M_1}-b)} \quad ((I 14)$$

ἦτοι ἀποδείξαμεν ἀλγεβρικῶς τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἐπενδυτοῦ.

Ἐκ τῆς ἐξισώσεως (I 14) συνεπάγεται

$$\xi = \frac{-(ac-b^2)}{2[\Gamma_{M_1}(ac-b^2) + c\Gamma_{M_1}-b]} \quad (I 15)$$

16. Βλέπε [R1]

Επομένως ή μεγίστη άναμενομένη χρησιμότης του τοιούτου έπενδυτου είναι

$$E[U(R_p)] = \frac{c\Gamma_{M_1}^2 - a + \Gamma_{M_1}^2(ac - b^2)}{2[c\Gamma_{M_1} - b + \Gamma_{M_1}(ac - b^2)]} \quad (I 16)$$

Εστω ότι δίδεται τὸ άποδοτικὸν σύνολον κέρδος κινδύνου. Τότε τὸ άριστον χαρτοφυλάκιον ενός μη ριψοκινδύνου έπενδυτου έχοντας δεδομένην συνάρτησιν χρησιμότητος προσεγγιζομένην έξ ενός πολυωνύμου δευτέρου βαθμοῦ θά έχει

$$\Gamma_{M_1} = \frac{2\xi b - (ac - b^2)}{2\xi(ac - b^2 + c)} \quad (I 17)$$

$$\sigma_{M_1} = \frac{1}{c} + \frac{C}{ac - b^2} \left(\frac{2\xi b - (ac - b^2)}{2\xi(ac - b^2 + c)} - \frac{b}{c} \right)^2 \quad (I 18)$$

Ας ασχοληθώμεν τώρα με τὸ σχήμα τῶν καμπυλῶν άδιαφορίας εἰς τὸν (Γσ) χῶρον, ύποθέτοντες φυσικὰ τὴν ἰσχὺν τῆς έξισώσεως.

Πράγματι, διὰ μιᾶς άπλης διαιρέσεως άμφοτέρων τῶ μελῶν τῆς έξισώσεως (I 2) διὰ ξ, καταλήγωμεν εἰς

$$\Gamma_p + \sigma_p^2 + \frac{1}{\xi} \Gamma_p = \frac{E[U(R_p)]}{\xi}$$

Προσθέτοντες εἰς άμφοτέρα τὰ μέλη τῆς έξισώσεως τὸ $\frac{1}{4\xi^2}$ καὶ συλλέγοντες ὄρους, λαμβάνομεν

$$\left(\Gamma_p + \frac{1}{2\xi}\right)^2 + (\sigma_p - 0)^2 = \frac{E[U(R_p)]}{\xi} + \frac{1}{4\xi^2}$$

Ἐπομένως, ἡ ἐξίσωσις τῆς ἐφαπτομένης καμπύλης ἀδιαφορίας εἰς τὸ M_1 ἐνὸς ἐναντίον κινδύνου ἐπενδυτοῦ, ἔχοντος συνάρτησιν χρησιμότητος, διδομένην, ἀπὸ τὴν ἐξίσωσιν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ὡς :

$$\left[\Gamma_p - \left(\Gamma_{M_1} + \frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2} \right) \right]^2 + \left[\sigma_p - 0 \right]^2 = \sigma_{M_1}^2 + \left(\frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2} \right)^2 \quad (I 23)$$

ὅπου

$$\Gamma_{M_1} + \frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2} - \sqrt{\sigma_{M_1}^2 + \left(\frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2} \right)^2} \leq \Gamma_p < \Gamma_{M_1} + \left(\frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2} \right) \quad (I 24)$$

Ἐπομένως, εἰς τὸν $(\Gamma\sigma)$ χῶρον αἱ καμπύλαι ἀδιαφορίας ἐνὸς ἐναντίον κινδύνου ἐπενδυτοῦ, ἔχοντος συνάρτησιν χρησιμότητος διδομένην ἀπὸ τὴν ἐξίσωσιν εἶναι ὁμόκεντροι κύκλοι μὲ κέντρον

$$\left(\Gamma_{M_1} + \frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2}, 0 \right)$$

καὶ ἀκτίνα

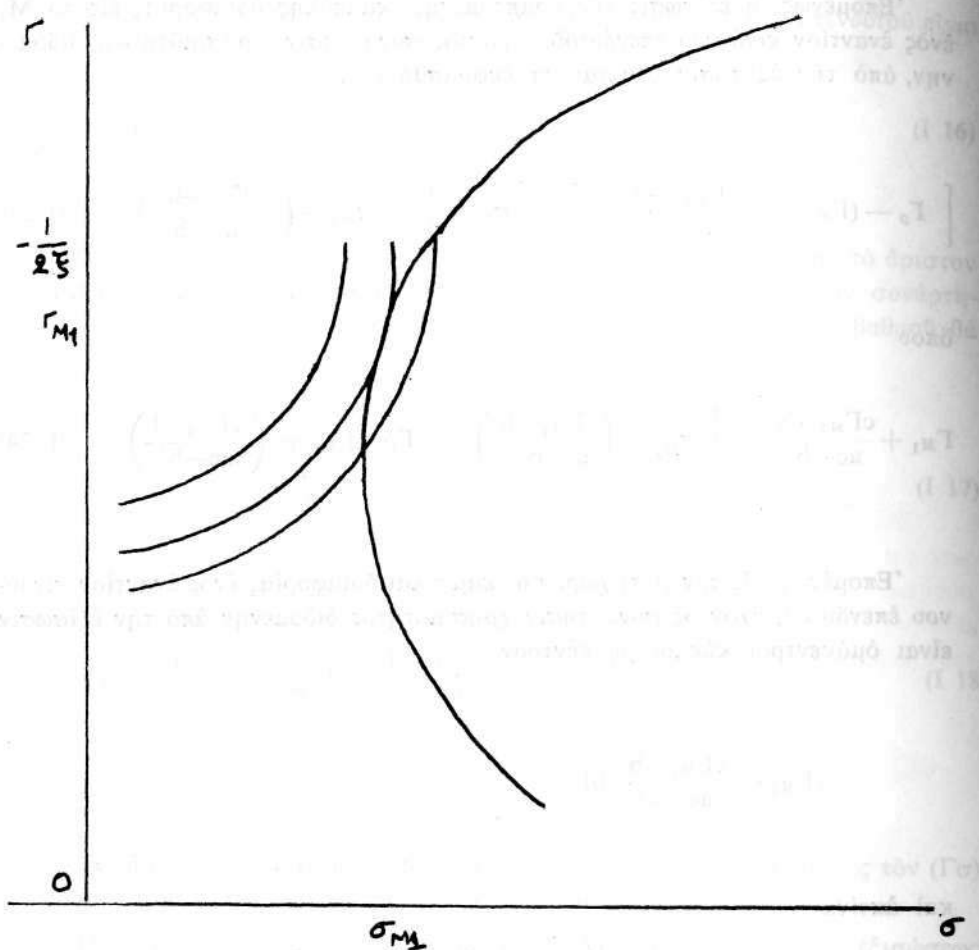
$$\Phi = \sqrt{\sigma_{M_1}^2 + \left(\frac{c\Gamma_{M_1} - b}{ac - b^2} \right)^2}$$

ὅπου

$$0 \leq \sigma_e < \sigma_{M_1}$$

$$\text{ἢ } \infty > \sigma_b \geq \sigma_{M_1}$$

(Βλέπε σχῆμα I 1)

Σχήμα I 1

II. ΘΕΩΡΗΜΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ (Γ,σ) ΧΩΡΟΝ

“Εκαστον χαρτοφυλάκιον ελαχίστης διασποράς (ἢ ελαχίστης τυπικῆς ἀποκλίσεως), ἐκτὸς τοῦ σφαιρικοῦ χαρτοφυλακίου ελαχίστης διασποράς (ἢ ελαχίστης τυπικῆς ἀποκλίσεως), ἔχει ἓνα ἄπειρον ἀριθμὸν ὀρθογωνίων χαρτοφυλακίων μὲ τὸ αὐτὸ ἀναμενόμενον κέρδος.

“Υποθέτομεν, ὅτι δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ὅλα τὰ ὀρθογώνια χαρτοφυλάκια,

ένος ελαχίστης τυπικής αποκλίσεως χαρτοφυλακίου, έστω M^{17} . Τότε μεταξύ αυτών θα υπάρχει ένα χαρτοφυλάκιο, έστω Z'_M τὸ ὁποῖον ἔχει

καὶ
$$\Gamma_{Z'_M} = \frac{a - b\Gamma_M}{b - c\Gamma_M} \quad (\text{II } 1)$$

$$\sigma_{Z'_M} = 0 \quad (\text{II } 2)$$

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ II 1. Τὸ χαρτοφυλάκιον Z'_m εἶναι μοναδικόν.

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

Ἡ συνάρτησις

$$f_Z : \mathbb{R} - \left\{ \frac{b}{c} \right\} \rightarrow \mathbb{R} - \left\{ \frac{b}{c} \right\} : \Gamma \rightarrow f_Z(\Gamma) = \Gamma_Z = \frac{b\Gamma - a}{c\Gamma - b}$$

εἶναι 1—1 καὶ ἐπὶ (βλέπε [D1] σ. 39).

Ἐπομένως διὰ κάθε $\Gamma \in \mathbb{R} - \left[\frac{b}{c} \right]$ ὑπάρχει ἓνα μοναδικὸ $\Gamma_Z \in \mathbb{R}$ μὲ

$$\Gamma_Z = \frac{a - b\Gamma}{b - c\Gamma}$$

Ἡ τελευταία ἐξίσωσις εἰς τὸν κέρδους/κινδύνου χῶρον εἶναι εὐθεῖα γραμμὴ παράλληλος πρὸς τὸν σ^2 ἄξονα (ἢ σ ἄξονα). Προφανῶς μία τοιαύτη εὐθεῖα γραμμὴ τέμνει τὸν ἄξονα τῶν Γ εἰς ἓνα μόνον σημεῖον, Z'_M . Ο.Ε.Δ.

Ἄς ἀποδείξωμεν τώρα τὸ θεώρημα ἀποδοτικοῦ συνόλου.

17. Περισσότερας πληροφορίας διὰ ὀρθογώνια χαρτοφυλάκια βλέπε [R1] καὶ [D1]

ΘΕΩΡΗΜΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ II 2

Το ἄριστον χαρτοφυλάκιο ἐνδὸς ἐναντίον κινδύνου ἐπενδυτοῦ εἶναι (Γ' σ') ἀποδοτικόν.

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

Ἐστω ρ τὸ χαρτοφυλάκιο τὸ προκύπτει ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ Μ καὶ τοῦ Ζ' n.

Τότε

$$\Gamma_{\rho} = X^t R + (1 - X^t) \Gamma_{ZM} \quad (\text{II } 3)$$

$$\sigma_{\rho}^2 = X^t V X \quad (\text{II } 4)$$

Οὕτω ἔχομεν

$$E[U(R_{\rho})] = X^t R + (1 - X^t) \Gamma_{Z'M} + \xi (X^t R + (1 - X^t) \Gamma_{Z'M})^2 + \xi X^t V X \quad (\text{II } 5)$$

Ὁ ἀντικειμενικὸς στόχος τοῦ ἐπενδυτοῦ εἶναι ἡ μεγιστοποίηση τῆς $E[U(R_{\rho})]$. Πράγματι, αἱ συνθήκαι πρώτης τάξεως εἶναι

$$R - \Gamma_{Z'M} + 2\Gamma_{\alpha} \xi (R - \Gamma_{Z'M}) + 2 \xi V X = 0 \quad (\text{II } 6)$$

Διαιροῦντες ἀμφότερα τὰ μέλη τῆς ἐξισώσεως (II 6) μὲ $1 + 2\xi\Gamma_{\alpha}$ καὶ διευθετοῦντες τοὺς ὄρους ἐκ νέου παράγομεν τὴν

$$- \frac{2 \xi}{1 + 2\xi\Gamma_{\alpha}} V X = R - \Gamma_{Z'M} \quad (\text{II } 7)$$

Πολλαπλασιάζοντες ἀμφότερα τὰ μέλη τῆς ἐξισώσεως (II 7) μὲ

$$X_1 = \begin{bmatrix} X \\ 1 - X^t \end{bmatrix} \quad (\text{II } 8)$$

καταλήγομεν εἰς τὴν

$$- \frac{2 \xi}{1 + 2 \xi \Gamma_{\alpha}} \sigma'_{\alpha} = \frac{\Gamma_{\alpha} - \Gamma_{ZN}}{\sigma_{\alpha}} \quad (\text{II } 9)$$

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐξίσωσις (II 7) δίδει

$$X = \frac{1 + 2\xi\Gamma_q}{2\xi} V^{-1} (R - \Gamma_{Z'M}) \quad (\text{II } 10)$$

Ἐὰν ἀμφότερα τὰ μέλη τῆς ἐξίσωσης (II 10) πολλαπλασιασθοῦν ἐπὶ $(R - \Gamma_{Z'M})$ καὶ ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐξίσωσις (II 3) ἔχομεν

$$-\frac{1 + 2\xi\Gamma_q}{2\xi} = \frac{\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}}{a - 2b\Gamma_{Z'M} + c\Gamma_{Z'M}^2} \quad (\text{II } 11)$$

Ἀντικαθιστῶντες τὴν ἐξίσωσιν (II 11) εἰς τὴν ἐξίσωσιν (II 10) λαμβάνομεν

$$X = \frac{\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}}{a - 2b\Gamma_{Z'M} + c\Gamma_{Z'M}^2} V^{-1} (R - \Gamma_{Z'M}) \quad (\text{II } 12)$$

Ἐπομένως, τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον τοῦ ἐπενδυτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν περιπτώσιν εἶναι ἐλαχίστου κινδύνου.

Ἀλλὰ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἐξίσωσης

$$\frac{E[U(R)_q]}{d\Gamma_q} = 1 + 2\xi\Gamma_q$$

ὁπότε

$$\frac{E[U(R)_q]}{d\Gamma_q} > 0$$

διὰ $\Gamma_q \in (-\infty, \frac{1}{2\xi})$ ὅπου $\xi \in (-\infty, 0)$

Ἄρα τὸ ἄριστον χαρτοφυλάκιον τοῦ ἐπενδυτοῦ εἶναι κέρδους/κινδύνου ἀποδοτικόν.

O.E.A.

Ἐξ ἄλλου ἔχομεν

$$\frac{\frac{dE[U(R)_q]}{d\sigma_q}}{\frac{\delta E[U(R)_q]}{n\sigma_q}} = \frac{\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}}{\sigma_q} \quad (\text{II } 13)$$

Ἐπομένως, ἡ καμπύλη ἀδιαφορίας, ἡ ὁποία δίδει τὴν μεγίστην ἀναμενο-

μένην χρησιμότητα εις τὸν ἐπενδυτὴν ἐφάπτεται τοῦ ($\Gamma' \sigma'$) ἀποδοτικοῦ συνόλου. Λαμβάνοντες τὴν ἐξίσωσιν (II 5) καὶ λύοντες ὡς πρὸς ξ ἔχομεν

$$\xi = - \frac{\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}}{2[\Gamma_q(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}) + \sigma_q^2]} \quad (\text{II } 14)$$

ἀλλὰ

$$\sigma_p^2 = \frac{(\Gamma_q - \Gamma_{ZM})^2}{a - 2b\Gamma_{Z'M} + c\Gamma_{Z'M}^2} = \frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})^2 (b - c\Gamma_M)^2}{(ac - b^2)^2 \sigma_M^2} \quad (\text{II } 15)$$

Ἐπομένως, ἀντικαθιστῶντες τὴν ἐξίσωσιν (II 15) εἰς τὴν ἐξίσωσιν (II 14) καὶ χειριζόμενοι καταλλήλως τὴν προκύπτουσαν ἐξίσωσιν, παράγωμεν τὴν

$$\xi = \frac{\sigma_M^2 (ac - b^2)^2}{2 [\sigma_M^2 (ac - b^2)^2 \Gamma_q + (\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}) (b - c\Gamma_M)^2]} \quad (\text{II } 16)$$

Οὕτω, εἰς τὴν περίπτωσηιν ταύτην ἢ ἀναμενομένη χρησιμότης δίδεται ἀπὸ τὴν ἐξίσωσιν

$$E[U(R_p)] = \frac{\sigma_M^2 (ac - b^2)^2 \Gamma_q^2 + (b - c\Gamma_M)^2 \Gamma_q^2 - \Gamma_{Z'M}^2 (b - c\Gamma_M)^2}{2 [\sigma_M^2 (ac - b^2)^2 \Gamma_q + (\Gamma_q - \Gamma_{Z'M}) (b - c\Gamma_M)^2]} \quad (\text{II } 17)$$

Τὸ ἄριστον καρτοφυλάκιον ἐνὸς τοιούτου ἐπενδυτοῦ θὰ ἔχει

$$\Gamma_q = \frac{2 \xi \Gamma_{Z'M} (b - c\Gamma_M)^2 - \sigma_M^2 (ac - b^2)}{2 \xi \sigma_M^2 (ac - b^2) \Gamma_q + (b - c\Gamma_M)^2} \quad (\text{II } 18)$$

$$\sigma_q = \frac{2 \xi \sigma_M^2 (ac - b^2)^2 \Gamma_{Z'M} - \sigma_M^2 (ac - b^2)^2}{2 \xi \left[\sqrt{a - 2b\Gamma_{Z'M} + c\Gamma_{Z'M}^2} \sigma_M^2 (ac - b^2)^2 + \sqrt{a - 2b\Gamma_{Z'M} + c\Gamma_{Z'M}^2} (b - c\Gamma_M)^2 \sigma_q \right]} \quad (\text{II } 19)$$

$$\left(\Gamma_q + \frac{1}{2\xi}\right)^2 + (\sigma_q - 0)^2 = \frac{E[U(R_p)]}{\xi} + \frac{1}{4\xi^2}$$

Επομένως η εξίσωση της έφαπτομένης καμπύλης άδιαφορίας θα είναι εις αυτήν την περίπτωση

$$\left[\Gamma_q - \left(\Gamma_q + \frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)^2}{\sigma_M^2(ac - b^2)^2} \right)^2 + [\sigma_q - 0]^2 = \sigma_q^2 + \left(\frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)^2}{\sigma_M^2(ac - b^2)^2} \right)^2 \right] \quad (\text{II } 20)$$

όπου

$$\Gamma_q + \frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)^2}{\sigma_M^2(ac - b^2)^2} - \sqrt{\sigma_q^2 + \left(\frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)^2}{\sigma_M(ac - b^2)} \right)^2} \leq \Gamma_q < \Gamma_q + \left(\frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)}{\sigma_M(ac - b^2)^2} \right) \quad (\text{II } 21)$$

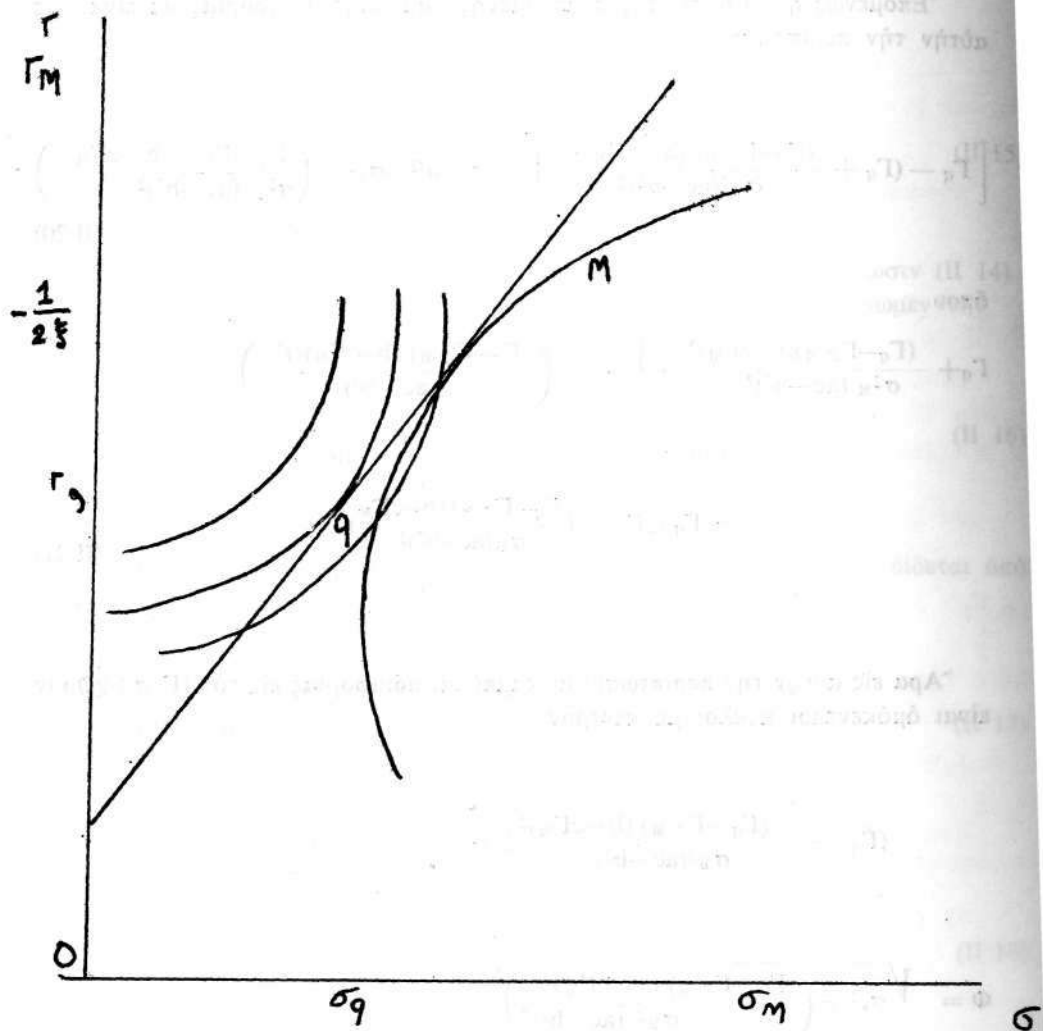
Άρα εις αυτήν την περίπτωση αι καμπύλαι άδιαφορίας εις τόν (Γ σ') χώρον είναι όμόκεντροι κύκλοι με κέντρον

$$\left(\Gamma_q + \frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)^2}{\sigma_M^2(ac - b^2)}, 0 \right)$$

$$\Phi = \sqrt{\sigma_e^2 + \left(\frac{(\Gamma_q - \Gamma_{Z'M})(b - c\Gamma_M)^2}{\sigma_M^2(ac - b^2)^2} \right)^2}$$

όπου

$$0 \leq \sigma_e < \sigma_q \quad \eta \quad \infty > \sigma_e \geq \sigma_{Mi} \quad (\text{Βλέπε Σχήμα I2})$$

III. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΙΣ ΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΟΙΛΩΝ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΩΝ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΔΙ' ΕΝΟΣ ΠΟΛΥΩΝΥΜΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΡΛΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

Ένα πολυώνυμον δευτέρου βαθμού ως πρὸς R_p , δύναται νά θεωρηθῆ ὡς μία ἱκανοποιητικὴ προσέγγισις ὀρισμένων κοίλων συναρτήσεων τοῦ R_p . Μεταξὺ αὐτῶν αἱ κυριώτεραι εἶναι :

(i) Ἐστω

$$U_1(R_p) = -\varepsilon^{-\theta R_p} \quad (\text{III } 1)$$

ὅπου $\theta \varepsilon (0 + \infty)$ καὶ θ εἶναι ἀνεξάρτητον τοῦ R_p .

Ἀναπτύσσοντες τὴν συνάρτησιν $U(R_p)$ περὶξ τοῦ 0, χρησιμοποιοῦντες τὸ θεώρημα τοῦ Taylor παράγωμεν τὴν

$$U_1(R_p) = U_1(0) + R_p \frac{dU_1(0)}{dR_p} + \frac{R_p^2}{2} \cdot \frac{d^2U_1(0)}{dR_p^2} + \dots \quad (\text{III } 2)$$

Ἡ ἐξίσωσις (III 2) εἶναι ἰσοδύναμος μὲ τὴν

$$U_1(R_p) = -1 + \theta R_p - \frac{\theta^2}{2} R_p^2 + \dots \quad (\text{III } 3)$$

Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ χρησιμότης $U(R_p)$ δύναται νά προσεγγισθῆ ἐξ ἑνὸς πολυωνύμου δευτέρου βαθμοῦ ὡς πρὸς R_p , λαμβάνομεν

$$U_1(R_p) = 1 - \theta R_p - \frac{\theta^2}{2} R_p^2 \quad (\text{III } 4)$$

Λαμβάνοντες ἀναμενομένας τιμὰς εἰς ἀμφότερα τὰ μέλη τῆς ἐξισώσεως (III 4), καταλήγομεν εἰς

$$E[U_1(R_p)] = -1 + \theta \Gamma_p - \frac{\theta^2}{2} \Gamma_p \frac{\theta^2}{2} - \sigma_p^2 \quad (\text{III } 5)$$

Έργαζόμενοι με τόν ίδιον τρόπον, ὅπως εἰς τὸ τμήμα I, δυνάμεθα νά ἀποδείξωμεν τὸ θεώρημα ἀποδοτικῆς συνόλου καὶ νά ἐρμηνεύσωμεν τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἐπενδυτοῦ εἰς τὸν (κέρδους/κινδύνου) χῶρον.

Ἀκόμη, δυνάμεθα νά ἀποδείξωμεν

$$\theta = \frac{ac - b^2}{c\Gamma_{M_1} - b + \Gamma_{M_1}(ac - b^2)} \quad (\text{III } 6)$$

καὶ

$$E[U_1(R_p)] = -1 + \frac{[c\Gamma_{M_1}^2 - a + \Gamma_{M_1}^2(ac - b^2)] [ac - b^2]}{2[c\Gamma_{M_1} - b + \Gamma_{M_1}(ac - b^2)]^2} \quad (\text{III } 7)$$

Αἱ ἐξισώσεις III 6 καὶ III 7 δίδουν ἀντιστοιχῶς

$$\Gamma_{M_1} = \frac{\theta b + (ac - b^2)}{\theta(ac - b^2 + c)}$$

καὶ

$$\sigma_{M_1} = \frac{1}{c} + \frac{c}{(ac - b^2)} \cdot \left(\frac{(ac - b^2) + \theta b}{\theta(ac - b^2 + c)} - \frac{b}{c} \right)^2$$

Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν αἱ καμπύλαι ἀδιαφορίας εἶναι εἰς τὸν (Γ, σ^2) χῶρον παραβολαί, ἐνῶ εἰς τὸν (Γ, σ) χῶρον εἶναι ὁμόκεντροι κύκλοι με κέντρον ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῶν Γ .

Ὅμοίως ἐργαζόμεθα με τὰς

$$U_2(R_p) = \ln(R_p + \mu)$$

ὅπου $\mu \in (0, +\infty)$, $R_p + \mu > 0$

$$U_3(R_p) = \sqrt{R_p + t}$$

ὅπου $t \in (0, +\infty)$, $R_p + t > 0$

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

[B] Black F.: «Capital Market Equilibrium with Restricted Borrowing» Journal of Business, July 1972, pp. 444 -.

[D1] Diacogiannis G. P.: «On Efficient Set Mathematics and Return-Beta Linearity» MSC Thesis by Research, U.M.I. S.T. 1979.

- [F1] Fama E. F. : «Risk Return and Equilibrium» Journal of Political Economy January-February 1971, pp. 30 - 35.
- [F2] Fama E. F. and Miller M. H. : «The Theory of Finance», Driden Press Hinsdale Illinois 1972.
- [F3] Farrar D. E. : «The Investment Decision under Uncertainty», Markham Publishing Company Chicago 1962.
- [L1] Lintner J. : «The Valuation of Risk Assets and the Selection of Risky Investments in Stock Portfolios and Capital Budgets» Review of Economics and Statistics, February 1965, pp. 13 - 37.
- [M1] Markowitz H.: «Portfolio Selection» Journal of Finance, No. 1, March 1952, pp. 77 - 91.
- [M2] ——— «Portfolio Selection Efficient Diversification of Investment (Cowles Foundation Monograph 16) Yale University Press New Haven 1959.
- [M3] Mossin «Equilibrium in a Capital Asset Market», Econometrica, October 1966, pp. 768 - 83.
- [M4] ——— «Theory of Financial Markets» Prentice Hall Inc. Englewood Cliffs N. S. 1973.
- [R1] Roll R. : «A Critique of the Asset Pricing Theory's Tests, Part I on the Past and Potential Testability, of the Theory», Journal of Financial Economics, March 1977, ee 29-77.
- [S1] Sharpe W. F. : «Capital Asset Prices: A Theory of Market Equilibrium under Risk» under Risk» Journal of Finance, No. 3, September 1964, pp. 425 - 42
- [S2] ——— «Portfolio Theory and Capital Markets» New York McGraw-Hall 1970.
- [T1] Tobin J. : «Liquidity Preference as Behavior Toward Risk» Rev. of Economic Studies. February 1958, pp. 65 - 86.
- [T2] Treynor S. L. : «Toward a Theory of Market Value of Risky Assets» Unpublished Manuscript 1961.